Cognitief

- Verhaal: Bobbi en de uilenballen
- Er was eens een kabouter
- Licht in donkere dagen
- Een schat aan woorden
- Vertel eens...
- Warm blijven in de winter

Hartje Winter is een initiatief van IVN Natuureducatie en Kinderopvang Humankind

Verhaal: Bobbi en de uilenballen

Een kampvuur en een verteller die het verhaal Bobbi en de uilenballen vertelt. Bobbi woont onder een grote beukenboom. Samen met Eekhoorn en met haar trouwe metgezel Oehoe de Uil doorkruist ze het hele bos. Maar Oehoe heeft een groot geheim...

Wat ga je doen?
Je gaat de kinderen het verhaal *Bobbi en de uilenballen* vertellen rondom een gezellig kampvuur. Indien mogelijk in de buurt bij een boom, een beukenboom zou helemaal fantastisch zijn.

Rondom het kampvuur maak je het gezellig: boomstam of stoeltjes, bladeren, schapenkleedjes, dekens, een lekker warm drankje, etc. Eventueel maken de kinderen provisorisch een troon voor de verteller.

Wat kan je nog meer doen?
Het kampvuur verhaal kun je uitbreiden door met de kinderen uilen braakballen te gaan uitpluizen.

Wat heb je nodig?
- Uilen braakballen (online te koop)
- Pincet
- Loep
- Braakballenpluiskaarten (te bestellen via de IVN webwinkel of bekijk dit filmpje)

Leeftijd
Vanaf 6 jaar

Tijdsduur
+/- 30 min tot een uur

Wat heb je nodig?
- Schapenvacht
- Beukennootjes
- Foto van een oehoe
- Foto van een beukenboom

Onderwerp en ontwikkeling

Kunst, cultuur en creatief
Sport, spel en beweging
- Maatschappij en natuur

Motorische ontwikkeling
Zintuigelijke ontwikkeling
Sociaal emotionele ontwikkeling
Cognitieve ontwikkeling
- Taal

Bobbi en de uilenballen

door Jessica Menheere

Een schapenvacht als jas, een muts van bladeren en grote wanten gemaakt van de veren van een Vlaamse gaai. Wat komt daar aangelopen? Een verklede beer? Een vreemde snoeshaan? Een bosbewoner? Het is Bobbi. Op het eerste gezicht zou je het misschien niet zeggen, maar Bobbi is toch echt een mensenkind. Wel een heel bijzonder mensenkind. Met twee handen, twee benen, tien kriebeltenen, een scherpe neus en pretoogjes.

Doe je ogen dicht, kijk eens goed. Zie je haar voor je, Bobbi? Haar handen zijn sterk, echte werkhanden van het sjouwen van hout, en voel eens, zó zacht is haar schapenvacht (1). Met een grote stok in haar rechterhand doorkruist ze het bos. Ze is niet alleen hoor. Recht boven haar, zie je haar trouwe wijze metgezel Oehoe de Uil. Met zijn bijna twee meter brede vleugels vliegt hij behendig tussen de bomen door. Oehoe weet alles.. denkt Bobbi. Maar hij zegt niet veel, want Oehoe heeft een geheim.

Als je nog iets hoger kijkt, dan zie je Eekhoorn, springend van boomtop naar boomtop met z'n pluimstaart als een oranje vlag achter zich aan. Eekhoorn kletst de hele dag door. Over niks eigenlijk. Niemand die hem nog hoort. Maar, hij heeft meer te vertellen dan je denkt.

Bobbi zit boordevol vragen. Het lijkt wel of overal in haar lichaam vragen verstopt zitten, in iedere vinger, en van haar oorlelletje tot in het kleinste haartje op haar arm. Vragen over alles. Over wat ze ziet. Wat ze hoort. En over de medebewoners in het bos. Niet voor niets noemt Oehoe haar het Veelvraagkind.

Oehoe, waarom zijn de bladeren groen?
Weet je dat wel zeker Bobbi? Dat ze groen zijn? Soms zijn ze bruin. Of rood.
Oehoe, wat gebeurt er als het donker wordt?
Als het hier donker is, Veelvraagkind, dan is het licht naar de andere kant van de wereld gegaan.
Oehoe, waar zijn de wolken als je ze niet ziet?
Maar Bobbi, weet jij dan wel waar regenplassen zijn als je ze niet ziet?

Met ieder antwoord van Oehoe, krijgt Bobbi er een nieuwe vraag bij.

En weer stelt ze die ene vraag....
Oehoe, wie wonen er nog meer in ons bos? Toe nou Oehoe, zeg nou, waar zijn die toch allemaal?
Oehoe slikt. Zoals altijd als ze hierover begint. Hij kucht, schraapt zijn keel en slaat zijn vleugels uit. 'Kom Veelvraagkind, we moeten verder, Eekhoorn heeft beukennootjes gevonden.'

Bobbi steekt haar stok in het zand en springt met twee benen tegelijk over een grote plas. Hop! Al neuriënd prikt ze hier en daar een groot en nog stevig blad aan haar stok, dat ze kan gebruiken om haar wintermuts mee te repareren. In de winter zijn er maar weinig goede bladeren te vinden. Ze zijn uitgedroogd. Of kapot. In een flits ziet ze iets bewegen onder de bladeren. Tsssst tssssst. De wind? Raar, het is verder doodstil in het bos. Veel te stil eigenlijk. Kom, niet naar luisteren! Ze neuriet wat harder, rent snel verder naar Eekhoorn en ploft naast hem neer. Ondertussen heeft hij aardig wat beukennootjes verzameld. (2)

'Aaaaan taaafel!' Eekhoorn breekt het ene na het andere nootje tussen zijn knuistjes en knabbelt er lustig op los. 'Zeg, krijg ik ook nog wat?' Bobbi lacht. 'Lekkerrrrr!' Samen delen ze de nootjes, terwijl Oehoe, met één oog dicht, zit te rusten op een tak. Bobbi haalt een paar gedroogde bessen uit haar zak en steekt ze op naar Oehoe. 'Uhmm, nee hoor, ik hoef niks.' Oehoe murmelt maar wat. Overdag is hij wel vaker moe.

'Oehoe, waarom slaap jij overdag?'
Weer zo'n vraag.
Oehoe doet maar alsof hij slaapt. Hij weet het antwoord wel. Dat zit verborgen in de bruine ballen onder de grote beukenboom, middenin het bos. De boom waaronder Bobbi hun hut heeft gebouwd, waar ze slapen. Iedere nacht als Eekhoorn ligt te snurken en Bobbi in een diepe slaap is, met haar duim nog in haar mond en haar andere arm om Eekhoorn heen, gaat Oehoe op jacht.

Die vrolijke bosvrienden waar Bobbi zo naar verlangt, om mee te spelen, te kletsen en samen mee op avontuur te gaan, de bosmuizen, die verslindt hij. Met huid en haar. Met kop en staart. Oehoe kan zich niet beheersen. Hij moet ze grijpen. Ze opeten. Daarom zijn de bosmuizen doodsbang als ze het drietal aan horen komen. En ritselen ze zo snel mogelijk weg, onder de bladeren door. Tssst tssst. En dat doen de konijnen ook. Wegwezen! De vogels slaan alarm en alle dieren die in de buurt zijn, verstoppen zich. Bibberend. Elkaar vasthoudend. Niet bewegen. Sssssst. Oehoe is in de buurt!

Met zijn scherpe klauwen en zijn priemende, oranjezwarte ogen (3) speurt Oehoe de grond af. Op zoek naar een lekker hapje. Een prooi.
's Nachts verandert Oehoe, Bobbi's trouwe metgezel, in een muizenmoordmachine. En dát mag Bobbi nooit te weten komen. Nooit!

Ooit een Eekhoorn gezien die als een kip zonder kop kan kakelen? 'Kom Oehoe, kom bij ons zitten! Kom nou, kom nou, kom nou, toe dan!' Schuldbewust duikt Oehoe weg in zijn vleugels. Ze moesten eens weten wat hij uitspookt in de nacht.

Als de zon zakt en het begint te schemeren in het bos, besluiten de drie vrienden terug te gaan naar de hut. Eekhoorn, nog net zo fris en springerig als in de ochtend, zweeft van tak naar tak, terwijl Bobbi met iedere stap de bladeren onder haar voeten wegveegt. Bij de dikke eik rechtsaf en dan zijn ze weer thuis. Bobbi schopt tegen een paar bruine ballen die onder de boom liggen.
'Oehoe, wat zijn dit?'
'Niet doen Bobbi, laat liggen! Dat zijn uh ahum, gewoon, bruine ballen of zo. Kom, hup, naar binnen jij.'
'Waar komen die vandaan, die ballen?'
Maar Oehoe luistert niet meer.

Binnen onder de beschermende takken van de grote oude beukenboom zijn ze 's nachts beter beschut tegen wind en kou. Terwijl Eekhoorn en Bobbi tegen elkaar aankruipen, houdt Oehoe de wacht. Tenminste.... Zonder dat hij het in de gaten heeft, dut hij in....

Oehoe, niet in slaap vallen, je moet de wacht houden! Maar het is al te laat. Hij murmelt nog wat mmrrrnnmurm... en dut weg. Hij droomt. En hij praat, in zijn slaap.

Bobbi wordt er zelfs wakker van. Van dat gepraat van Oehoe. Wat zegt hij nou allemaal? Wat bedoelt hij? 'Die ballen. Bobbi! Je moet ze. Je moet ze. Wazen. Blaaien. Bobbi. Niet doen! Je moet ze. Roppen. Schollen. Roppen. Schollen. Nee! Bobbi!'

Bobbi draait zich om in haar bladerbed en ziet de donkere schim van Oehoe, in de deuropening van de hut. Onrustig gebarend met zijn vleugels.
'Wazen! Blaaien! Roppen! Schollen! Die ballen!'
Wat bedoelt hij? Als het bos weer stil is, valt ze opnieuw in slaap.

De volgende ochtend rolt Bobbi zich nog eens lekker om in de bladeren en rekt ze zich uitgebreid uit. Een grote gaap volgt. Eekhoorn staat buiten alweer volop te springen, van zijn ene pootje op zijn andere. Klaar om op pad te gaan. Bobbi knippert met haar ogen. En... wat was er ook alweer vannacht? Langzaam ziet ze het weer voor zich: Oehoe, half in paniek voor de hut. Die bruine ballen, daar had hij het over. Die bruine ballen die ze gisteren zag liggen voor de hut?

Ze springt op en rent naar buiten. Ze kijkt om zich heen, en daar, daar liggen ze, de bruine ballen. Er liggen er vier bij elkaar. Ze voelt er eens aan en pakt ze op, twee in iedere hand. Heel in de verte komt Oehoe aangevlogen. 'Niet doen, pas op Bobbi, dat zijn uilenballen! Wie weet wat er allemaal in zit!' Maar Oehoe is nog te ver weg.

Wazen, blaaien, roppen, schollen. Wazen, blaaien, roppen, schollen. Wat zou hij daarmee bedoelen? Wat is er met die bruine ballen? Bobbi wil het weten. Ze is zoo nieuwsgierig. Wat bedoelt Oehoe? Ze rolt een bal door haar handen, over de bladeren. Rollen? Zou hij dat bedoelen? Niet roppen en schollen, maar schoppen en rollen? Misschien heeft hij in zijn slaap de letters omgewisseld? Voorzichtig schopt ze tegen één van de ballen. Hij rolt weg.

‘Bobbi, niehiet doehoen!’ Terwijl Oehoe dichterbij komt, gaan Bobbi’s gedachten razendsnel. Want als het schoppen en rollen is, dan moet wazen en blaaien, zeker blazen en waaien zijn!

Ze pakt een bal, schopt er voorzichtig tegenaan, hij rolt weg en ze blaast hem na zo hard als ze kan en.... Poef, in een flits en een groene wolk komt een levende bosmuis tevoorschijn! Hij schudt wat met zijn lichaam, krult zijn staart en lacht zijn snijtandjes bloot.
‘Gered! Van de uil, de boze grote Oehoe! Eergisteren in zijn buik, gisteren als bal uitgespuugd en vandaag, vandaag ben ik terug in het bos! Lang leve de bosmuizen!’

Verbijsterd kijkt Bobbi van de bosmuis, naar Oehoe. ‘Wat? Is dit waar Oehoe? Vang jij soms. bosmuizen als je ’s nachts weg bent? Eerlijk? Ben je daarom overdag zo moe? Oehoe?’ Zo streng heeft Bobbi nog nooit gekeken. En zeker niet naar Oehoe. ‘Ik kan het niet helpen Bobbi. Ik ben een uil. Álle uilen eten muizen. En soms ook nog wel grotere dieren. Botjes enzo kan mijn uilenlijf niet verteren en die komen er weer uit als een bal. Een uilenbal. Ik was zo bang dat je die gemene rat van laatst weer nieuw leven in zou blazen Bobbi. Dan was je in je gevaar geweest! Door mij. Ik zal het nooit meer doen Bobbi. Ik beloof dat ik geen bosmuizen meer zal eten.’ Een snik ontsnapt aan de grote Oehoe.

De bosmuis heeft zich, zo bang als een bosmuis is voor een uil, verstopt achter Bobbi. ‘Vandaar je geheim...’ zucht Bobbi. ‘Maar Oehoe, ik weet best hoe het bosleven is hoor. Dat heeft Eekhoorn mij allang vertelt. ’s Avonds, als we samen in bed liggen, legt hij me alles uit waar jij die dag geen antwoord op hebt gegeven. Want anders kan ik niet slapen. Maar dat van die uilenballen, dat wist ik niet!’ Enthousiast pakt ze de volgende bal. ‘Er is genoeg plaats in het bos, en in onze hut! Voor alle bosmuizen!’ roept Bobbi. Ze schopt. Rolt, blaast en waait en ..... poef! De volgende bosmuis! En nóg een! En zo verandert het drietal al snel in een elftal. En daar is het volgens Eekhoorn niet bij gebleven!

Er was eens een kabouter

Verhalen en sprookjes, kinderen zijn er gek op. Duik tijdens deze opdracht samen met de kinderen in het leven van een kabouter. Hoe woont een kabouter? Wat doet een kabouter?

Wat ga je doen?
Je gaat je met de kinderen verdiepen in het leven van een kabouter. Ga lekker met de kinderen naar buiten op zoek naar natuurlijk bouwmateriaal. Vertel tijdens de zoektocht een verhaal over een kabouter. Praat met de kinderen over waar deze kabouter woont en in wat voor soort huis hij woont. Woont de kabouter in een nest, in een holletje onder de grond, in een boom, in een insectenhotel, tussen bladeren op de grond, onder een dakpan, of in een schuilhut tussen de struiken? Laat de kinderen in tweetallen een kabouterverblijf maken. Bouw het huisje van takken, bladeren, mosjes, etc. Maak het huisje knus voor de winter door het te versieren met materialen die je tegenkomt. Laat de verschillende huisjes aan elkaar zien, of maak er een mooie mini tentoonstelling van. Geef de huisjes allemaal een mooie plek buiten bij de locatie, of bij de kinderen thuis.

Wat kan je nog meer doen?
- Bespreek de activiteit een week later.
- Als de huisjes buiten bij de locatie staan, kun je ze gaan bekijken.
- Staan ze er nog? Zijn ze bewoond? Misschien heeft de wind de huisjes omvergeblazen of heeft de regen het dak weg gespoeld.
- Wie het leuk vindt, kan zijn huisje repareren.

Ga lekker met de kinderen naar buiten op zoek naar stenen. Vertel tijdens de zoektocht dat de kinderen zelf een kabouter gaan maken. Praat met de kinderen over waar deze kabouter woont en in wat voor soort huis hij woont in een nest, holletje onder de grond, in een boom, een insectenhotel, tussen bladeren op de grond, onder een dakpan of in een schuilhut tussen de struiken. En vertel de kinderen wat jullie straks met de stenen gaan doen. Eerst worden de stenen gezocht en meegenomen. De stenen worden schoon- en drooggemaakt. Om vervolgens met de stiften een kabouter ervan te maken. Tijdens het versieren van de steen kan je de kinderen alvast stimuleren na te denken over het verhaal van hun kabouter.

Leeftijd
2 - 4 jaar
4 - 8 jaar
8 - 12 jaar

Tijdsduur
Een halve dag

Wat heb je nodig?
- ❤ Een kabouterverhaal
- ❤ Natuurlijk bouwmateriaal: takken, veren, steentjes, mos, etc. Hier ga je samen naar op zoek.

Onderwerp en ontwikkeling
- ❤ Kunst, cultuur en creatief
- Sport, spel en beweging
- Maatschappij en natuur
- Motorische ontwikkeling
- Zintuigelijke ontwikkeling
- Sociaal emotionele ontwikkeling
- Cognitieve ontwikkeling
- ❤ Taal

Een leuk weetje voor de kinderen

'Op een grote paddenstoel, rood met witte stippen, zat kabouter spillebeen heen en weer te wippen. KRAK! Zei de paddenstoel met een diepe zucht... Allebei de beentje hoepla in de lucht!'

Wist je dat de rode paddenstoel met witte stippen, van kabouter spillebeen, een vliegenzwam heet? Meestal zie je deze vliegenzwam zonder de witte stipjes. De witte stippen op een vliegenzwam ontstaan doordat er een vlies om de paddenstoel zit die, zodra de paddenstoel boven de grond uit groeit, knapt in vele kleine stukjes. Deze kleine stukjes zijn de witte stippen die je ziet, maar die worden er weer afgespoeld wanneer het regent. Vandaar dat je de vliegenzwam meestal zonder zijn stipjes ziet. Pluk de vliegenzwam niet, want deze is giftig.

Licht in donkere dagen

Behalve met een aansteker en lucifers zijn er nog meer mogelijkheden om vuur te maken voor een kampvuur. Ga samen met de kinderen ontdekken hoe je op een andere manier het kampvuur kunt aansteken.

Wat ga je doen?
Je gaat samen met de kinderen ontdekken hoe je in de buitenruimte van jullie locatie een kampvuur kunt aansteken. Bekijk deze link voor meer informatie.

Wat kan je nog meer doen?
Als het kampvuur aan is, kun je gaan koken of brood bakken. Marshmallows roosteren boven jouw eigengemaakte vuur is natuurlijk helemaal top.

Protocollen omtrent vuur
Een kampvuur maken is leuk en gezellig, maar brengt wel risico's met zich mee. Check daarom vooraf welke protocollen er gelden op jouw locatie en maak duidelijke afspraken met de kinderen. Denk bijvoorbeeld aan de volgende regels:

- Vuur wordt alleen onder direct toezicht van een pedagogisch medewerker gemaakt.
- Het kampvuur wordt nooit onbewaakt achter gelaten.
- Te allen tijde is er minimaal één pedagogisch medewerker bij het vuur aanwezig.
- Vuur wordt alleen gemaakt in een vuurvaste vuurschaal, ton of put (een zogenaamde gecontroleerde ruimte). Dit op minimaal 2 meter afstand van het gebouw, (kap)schuur en speeltoestellen.
- Er is altijd voldoende water in de buurt om te blussen.
- Blijf op ruime afstand van het vuur zitten. De pedagogisch medewerker bepaalt deze veilige afstand en spreekt dit duidelijk af met de kinderen.
- Loop altijd ruim om het vuur heen en loop nooit voor anderen langs.
- Gooi nooit zonder toestemming van de pedagogisch medewerker materialen in het vuur.
- Vuur kan ook gebruikt worden om eten te bereiden. De pedagogisch medewerker geeft duidelijke instructies hierover. Hou hierbij rekening met alle bovengenoemde afspraken.

Leeftijd
4 - 8 jaar
8 - 12 jaar

Tijdsduur
+/- 1 uur

Wat heb je nodig?

- Emmer water
- Hout
- Tondel
- Firesteel
- Staalwol
- 9 voltbatterij
- Vuurboog

Onderwerp en ontwikkeling

- Kunst, cultuur en creatief
- Sport, spel en beweging
- Maatschappij en natuur
- Motorische ontwikkeling
- **Zintuigelijke ontwikkeling**
- Sociaal emotionele ontwikkeling
- **Cognitieve ontwikkeling**
- Taal

Een leuk weetje voor de kinderen

Wist je dat een vlam onderop blauw is, midden in de vlam wit en rondom de vlam geel is? Deze kleuren verschillen door de verschillende temperaturen van de vlam. Het blauwe deel van een vlam is het heetst, daarna het witte deel, en het gele deel is het minst warm.

Een schat aan woorden

‘Wat is dit? Wat is dat? Hoe heet dit? Hoe heet dat?’ Herken je dit? Vast wel! Kinderen willen namelijk graag leren wat ze precies zien. En dit is super goed voor de taalontwikkeling. Ga samen naar buiten om te kijken wat er in de winter allemaal in de natuur te vinden is.

Wat ga je doen?
Je gaat met de kinderen naar buiten op ontdekkingstocht! Welke dingen vind je buiten in winter en hoe heten ze? Laat de kinderen ieder iets uit de natuur verzamelen wat ze bijzonder vinden. Maak bij terugkomst van de wandeling een tafel waar je al de gevonden dingen verzamelt. Afhankelijk van de leeftijd van de kinderen doe je verschillende opdrachten:

2-4 jaar: Weten de kinderen hoe alles heet? Benoem alle voorwerpen die op de tafel liggen. Welke kleur heeft het? Leg alle voorwerpen op volgorde van licht naar donker (kleur), of van licht naar zwaar (gewicht), of van groot naar klein (grootte).

4-8 jaar: Weten de kinderen hoe alles heet? Benoem elk ding wat er ligt. Weten ze wat de beginletter is? Kunnen ze het hele woord al schrijven? Welke kleur heeft het? Leg alle dingen op volgorde van licht naar donker (kleur), of van licht naar zwaar (gewicht), of van groot naar klein (grootte).

8-12 jaar: Elk kind kiest een voorwerp en gaat hier creatief mee aan de slag. Waar denk je aan als je dit voorwerp ziet? Dit kan gesproken zijn, of geschreven op een vel papier, of op de tegels met stoepkrijt. Bewaar alles tot het einde van de dag en laat de kinderen aan hun ouders zien wat ze hebben gevonden en gemaakt.

Wat kan je nog meer doen?
Ga naar buiten en luister naar de geluiden van de dieren. Wat denken de kinderen dat ze zeggen? Laat ze samen met de hele groep een verhaal bedenken waar de dieren over praten.

Leeftijd
2 - 4 jaar
4 - 8 jaar
8 - 12 jaar

Tijdsduur
+/- 30 min tot een uur

Wat heb je nodig?
- De natuur
- Warme kleding of
- Regenkleding

Onderwerp en ontwikkeling
- Kunst, cultuur en creatief
- Sport, spel en beweging
- Maatschappij en natuur
- Motorische ontwikkeling
- Zintuigelijke ontwikkeling
- Sociaal emotionele ontwikkeling
- Cognitieve ontwikkeling
- Taal

Een leuk weetje voor de kinderen

Praten dieren met elkaar? Nee, niet zoals wij mensen met elkaar praten. Maar toch kunnen ze met elkaar communiceren! Meerkatten (aapjes uit Zuid-Afrika) bijvoorbeeld, gebruiken verschillende geluiden om elkaar voor roofdieren te waarschuwen. Ze hebben verschillende geluiden voor ‘leeuw’ of ‘slang’, zodat ze precies weten waarvoor ze op de vlucht slaan. Wist je dat ze elkaar hier soms mee voor de gek houden? Als een van de aapjes iets lekkers te eten ziet liggen op de grond, dan roept hij gauw ‘leeuw’! Alle andere aapjes vliegen dan snel de boom in en dit stiekeme aapje kan dan mooi in zijn eentje van het lekkers genieten.

Vertel eens...

Verhalen vertellen is al zo oud als de mensheid. Vuur is magisch en verbindt. Buiten wordt het al donker. Starend in het vuur komt het verhaal tot leven.

Wat ga je doen?
Je gaat de kinderen een verhaal vertellen rond een kampvuur. Maak met de kinderen afspraken over hoe wordt omgegaan met het vuur: wie het vuur maakt, wie het verhaal kiest, wie het verhaal vertelt, etc. Laat de kinderen zich warm aankleden en eventueel een kussen en deken meenemen naar buiten. Kies een geschikte plek waar je veilig een vuur kan maken. Als het vuur brandt, installeert iedereen zich om het kampvuur. Leidt het verhaal in en start met de activiteit. Sta stil bij de geluiden die je buiten hoort.

- Voor kinderen van 0-2 jaar vertelt de pedagogisch medewerker een verhaal.
- Breid het verhaal uit met geluidseffecten (instrumenten of geluidsopnames).
- Maak iets lekkers boven het vuur zoals marshmallows.

Wat kan je nog meer doen?
Zoek van tevoren spullen uit de natuur en stop deze in een mand. Laat ieder kind bij het kampvuur een voorwerp uit de mand pakken en verwerken in zijn of haar verhaal.

Een leuk weetje voor de kinderen

Creëer een kringgesprek rondom het vuur en bespreek de volgende dingen:

- Waar moeten dieren voor oppassen 's winters? (Verhongeren, bevriezen, roofdieren.)
- Wat kunnen de dieren doen om de winter goed door te komen? (Een vetreserve opbouwen, wintervoorraad aanleggen, naar een warm land vliegen, winterslaap houden, lage lichaamstemperatuur, zuinig zijn met hun energie.)
- Wat is een wintervoorraad? (Een voorraadje van noten en zaden, om in de winter op te peuzelen.) Dieren die een winterslaap houden, leggen geen wintervoorraad aan, maar eten van tevoren heel veel.
- Welke dieren houden een winterslaap? (Egels in hun holletje, muizen en mollen slapen in hun holletje onder de grond, vleermuis in een grot, schildpadden kruipen in de modder, slangen kruipen onder stenen, kikkers op de bodem van de vijver.)

Leeftijd
2 - 4 jaar
4 - 8 jaar
8 - 12 jaar

Tijdsduur
+/- 20 - 40 min

Wat heb je nodig?
- Winters thema verhaal*
- Vuurschaal
- Hout, aanmaakblokjes, lucifers
- Eventueel kussens en dekens
- Eventueel instrumenten of handpop

Onderwerp en ontwikkeling
- Kunst, cultuur en creatief
- Sport, spel en beweging
- Maatschappij en natuur
- Motorische ontwikkeling
- Zintuigelijke ontwikkeling
- Sociaal emotionele ontwikkeling
- Cognitieve ontwikkeling
- Taal

* Suggestie: 'Eekhoorns, muizen en andere dieren in de winter' van Monika Lange. Of, Dieren in de winter

Warm blijven in de winter

Het wordt steeds kouder buiten. Wij gaan lekker warm binnen zitten als het koud wordt en trekken warme kleding aan. Hoe beschermen dieren zich tegen de kou?

Wat ga je doen?
Je gaat met de kinderen onderzoeken hoe dieren zichzelf beschermen tegen de kou. Voer met alle kinderen tegelijk onderstaande stappen uit:

- Smeer je wijsvinger in met vaseline (vetlaagje)
- Wikkel je ringvinger in met een stukje stof (vacht)
- Stop vervolgens je wijsvinger, ringvinger en middelvinger tegelijkertijd in het bakje met koud water.

Welke vinger voelt het koudst? Bespreek met elkaar waarom dit zo is en koppel dit aan de functie van de wintervacht van dieren. Ga hierna lekker met z'n allen naar de kinderboerderij om de wintervachten van dieren te bekijken.

Bekijk voor jezelf dit filmpje ter voorbereiding.

Wat kan je nog meer doen?
Vogels hebben geen vacht met haren of wol, maar hebben veren. Vogels hebben wel vijf verschillende soorten veren: donsveren, dekveren, slagpennen, staartpennen en sierveren. Donsveren zijn meer fluffy, zitten tegen de huid aan, houden lucht vast en dit zorgt voor isolatie. Dekveren zitten aan de buitenkant en werken waterafstotend. De groep gaat onderzoeken hoe dit werkt.

Bekijk een van de dekveren. Hoe voelt de dekveer?

- Druppel voorzichtig een paar waterdruppels op de veer. Wat gebeurt er met de druppels?
- Maak nu een sopje met overvloedig afwasmiddel. Was de veer. Maak de veer droog.
- Druppel nu weer water op de veer. Wat gebeurt er met de druppels?

Na het wassen van de veer, rolt het water niet meer van de veer af. Op de veer zat een waterafstotend vetlaagje dat door het afwasmiddel van de veer is afgewassen.

Leeftijd
4 - 8 jaar
8 - 12 jaar

Tijdsduur
+/- 20 min

Wat heb je nodig?

- Vaseline
- Stukje stof
- Bak met koud water
- Handdoeken

Extra

- Veer, bijvoorbeeld van kippen uit een kippenhok/ kinderboerderij (zoek een dekveer)
- Water
- Afwasmiddel

Onderwerp en ontwikkeling

- Kunst, cultuur en creatief
- Sport, spel en beweging
- Maatschappij en natuur
- Motorische ontwikkeling
- Zintuigelijke ontwikkeling
- Sociaal emotionele ontwikkeling
- Cognitieve ontwikkeling
- Taal

Een leuk weetje voor de kinderen

Het wordt kouder en kouder en dat betekent dat dieren zich klaarmaken voor de winterse kou. Sommige dieren vliegen naar de zon, andere verstoppen zich en gaan in winterslaap en er zijn dieren die een wintervacht of extra vetlaagje krijgen. Bij dieren zoals koeien, schapen, paarden, vogels, katten en konijnen, wordt meestal tijdens de herfst een wintervacht aangemaakt. Deze wintervacht bestaat uit stevige lange en dikke wollige haren. Daar tussenin zit veel lucht die warmte vasthoudt, waardoor de dieren lekker warm blijven tijdens de winter. Ook vogels hebben een soort wintervacht. Als het kouder wordt krijgen zij meer donsveertjes waar lucht tussen zit. Dit zorgt voor isolatie, waardoor zij hun warmte beter kunnen vasthouden. Niet alle vogels krijgen meer donsveertjes. Sommige vogels vliegen gewoon lekker naar de zon om warm te blijven. Dieren die in koud water leven, zoals de zeehond, hebben een andere manier van zichzelf warm houden in de winter. Een zeehond krijgt een extra vetlaagje van zo'n 5 centimeter! Deze vetlaag houdt de kou van het water tegen en zorgt ervoor dat de lichaamswarmte lekker binnen blijft.